

# Begravningspastoral

## Bibel

” Lär oss hur få våra dagar är, då vinner vårt hjärta vishet.” Ps.90:12

## KO

Kyrkoordningen, 24 kap. 1§ - 7§ reglerar frågor kring begravning. Begravningsgudstjänst är utformad och regleras av Den Svenska Kyrkohandboken 2018: ” Begravningen handlar om det sammanhang som sträcker sig från dödsfall till gravsättning och avsked samt minnesstund och uppföljning.” Svenska kyrkan tillhandahåller begravningsgudstjänst i Svenska kyrkans ordning.

## Församlingsinstruktion

Steneby pastorat vill som en del av Kristi världsvida kyrka fira gudstjänst i glädje, i medgång och motgång, och i gemenskap göra Kristus känd och bekänd. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Det är en grundläggande uppgift med fyra olika perspektiv som finns i allt församlingen gör och vill göra, men med olika betoning i olika sammanhang och situationer.

Steneby pastorat med dess två församlingar Steneby-Tisselskog och Bäcke-Ödskölt vill att den grundläggande uppgiften ska utföras och kännas viktig i såväl det vardagliga mötet på kyrkogården som i gudstjänstens nattvardsfirande, i barngruppens andakt som i telefonkontakten med församlingsexpeditionen, vaktmästare arbete likaväl som körledarens.

## Inledning

Denna pastoral är ett arbetsledningsinstrument, en lokal överenskommelse som rör arbetet med och kring begravning inom Steneby pastorat. Pastoralen är ett sätt för oss att kvalitetssäkra en del av begravningsverksamheten. Pastoratets samtliga anställda omfattas av innehållet.

## Tillgänglighet, tid och plats

Kyrkoherde bestämmer i samråd med expeditionspersonal och kyrkogårds- och fastighetschefen tider för begravningsgudstjänst i pastoratets kyrkor. God framförhållning i kommunikationen mellan KGF och församlingensvården gör det enklare för pastoratet att göra ett bra jobb och att svara upp till våra kyrkotillhörigas förväntningar. Begravningsgudstjänster hålls i våra kyrkor. Begravningsgudstjänst på annan plats än i en kyrka hålls i undantagsfall. Detta skall då godkännas av kyrkoherden. Församlingen ser kontinuerligt över sina möjligheter att erbjuda begravningstider i kyrkorna, samt tar ansvar för att det för de anhöriga skall vara smidigt att boka begravning.

## Begravningsbyrån

Bokning av tid sker via pastorsexpeditionen.

## Anhörigkontakt

Tjänstgörande präst tar så snabbt som möjligt efter bokning, och när hon/han fått uppdraget, kontakt med anhörig/kontaktperson. Anhöriga och begravningsbyråer ska enkelt kunna komma i kontakt med präst och musiker via arbetstelefon, sms och mail. Det normala är att präst och anhörig/kontaktperson träffas i form av ett personligt möte inför begravningsgudstjänsten. Plats för detta samtal bestäms i samråd mellan anhöriga och prästen. Vid samtalet berörs också om de anhöriga önskar att prästen medverkar vid minnesstunden och om de önskar att prästen inbjuder till densamma. Församlingen står till förfogande, också vid direktkontakt av anhöriga, när det gäller önskemål om exempelvis dödsförberedelse, sjukkommunion och utfärdsbön. Pastoratets diakon har i detta sammanhang en särskild uppgift att möta sjuka, döende, anhöriga och personal inom hälso- och sjukvården. Diakon kan gärna medverka i begravningsgudstjänsten och det sker när behov finns, samt sker i samråd mellan präst, diakon och de anhöriga.

## Konflikt och medling

Det är nödvändigt att begravningsbyrån redan vid bokning informerar tjänstgörande präst om komplicerade omständigheter råder. Exempelvis kan gamla och nya familjebildningar kollidera i mötet med död och begravning. Om de efterlevande inte kan enas om kremering eller jordbegravning skall ske, eller enas om gravsättning, skall huvudmannen för begravningsverksamheten på den ort där den avlidne senast var folkbokförd på begäran medla mellan parterna. Om parterna enas, skall huvudmannen fastställa deras överenskommelse. Om enighet inte kan uppnås, skall huvudmannen istället med eget yttrande hänskjuta tvisten till länsstyrelsen. Begravningsgudstjänsten är offentlig. Ingen anhörig kan hindra en annan att delta i begravningsgudstjänsten. Det åligger prästen att tydliggöra och hantera detta förhållande. Här är god kommunikation med begravningsbyrån en viktig framgångsfaktor.

## Kyrkotillhörighet och begravning

Normalfallet är att begravningsgudstjänst hålls över avliden kyrkotillhörig. Rätten till kyrkliga handlingar gäller bara dem som tillhör Svenska kyrkan. En begravningsgudstjänst får även firas när någon som inte tillhörde Svenska Kyrkan har avlidit, om det finns särskilda skäl och är förenligt med den avlidnes önskemål. Kyrkoherden fattar beslut i enlighet med KO 42 kap, 9 §. Normalfallet är att begravningsgudstjänst hålls med kista. Urnakt hålls i undantagsfall och när behov av detta föreligger.

Om den avlidne tillhör någon kyrka inom Borgå överenskommelse eller en annan kristen samfund och begravningen hölls i Svenska kyrkans ordning, tas en avgift på 12 300sek.

## Val av musik till begravningsgudstjänsten

Tjänstgörande präst är ansvarig för gudstjänsten och planering sker i samråd med anhöriga, musiker och begravningsentreprenörerna. De senare har ofta mottagit de anhörigas önskemål. De anhöriga

skall ges möjlighet att kontakta musiker för samtal kring den musikaliska utformningen av begravningsgudstjänsten. Kyrkomusiken i Svenska kyrkan är i regel och av lång tradition levande musik, framförd av välutbildade kyrkomusiker. Detta gäller även i Steneby pastorat, dock kan inspelad musik på/från olika slags media, t.ex. CD förkomma i och vid begravningsgudstjänsten. Inspelad media/musik ska dock i normalfallet inte ersätta vare sig psalmer, inlednings- eller avslutningsmusik. Om önskemål finns, kan orgelmusik spelas under avskedstagandet. Generellt gäller för önskad musik att önskemålen skall framföras till musikern i god tid, dock allra senast en vecka innan gudstjänstens början.

#### Utsmyckningen av kistan och gudstjänstrummet

Utsmyckning vid kistan bör ske i samråd mellan präst, vaktmästare, begravningsentreprenör och anhöriga. Standar, flaggor och annan utsmyckning accepterad i offentliga miljöer, bör kunna rymmas inom ramen för en begravningsgudstjänst i Svenska kyrkans ordning. Minnessaker i kista är tillåtna, dock ej sådant som kan betecknas som miljöfarligt eller som kan skada lokaler, utrustning eller de personer som handskas med kistan. Gudstjänstförberedelser på plats i samband med begravningen måste det finnas så gott om tid att alla hinner tala med varandra för att reda ut ev missförstånd. Alla tjänstgörande ska i normalfallet vara på plats senast 30 min före begravningsgudstjänstens början. De sista tio (10) minuterna innan begravningsgudstjänstens början ska det vara lugnt och stilla i lokalen. Om de anhöriga önskar ska de beredas möjlighet att gå in och titta på kistan innan akten börjar. Alla präster ska under gudstjänsten använda mikrofon. Alla musiker ska använda mikrofon. Tjänstgörande kyrkvaktmästare ansvarar för att ljudanläggningen fungerar och att ljudet är lagom högt. Prästen har ansvar för att begravningsgudstjänsten hålls över rätt avliden, kontrollen sker med hjälp av kistkortet. Prästen meddelar begravningsentreprenören om han/hon är med på minnesstunden och om han/hon inbjuder till densamma. Det normala är att präst har avsatt tid för att delta i minnesstund.

#### Barnkonsekvensanalys

Att barnkonsekvensanalyser sker i det löpande arbetet är lika viktigt som att det sker i de strategiska processerna. Det framgår av kyrkoordningens bestämmelser. Arbetet ska ses som en helhet där det löpande och strategiska arbetet med barnkonsekvensanalyser integreras. Därför behöver metoden komma in i de ordinarie arbetsprocesserna. Utbildning i barnkonsekvensanalys ska ingå i personalens kompetensutvecklingsplan.

#### Barns deltagande

Barns deltagande i begravningsgudstjänst bör uppmuntras, speciellt då det gäller nära anhörig. Barns deltagande ska i god tid förberedas, praktiskt och mentalt, i samråd mellan föräldrar och präst. Det är föräldrarna som beslutar om barnen ska delta. Pedagogerna i Steneby pastorat finns tillgängliga vid behov av stöd och samtal kring död och begravning.

#### Ansvar under begravningsgudstjänsten

Tjänstgörande präst är under pågående begravningsgudstjänst övergripande ansvarig för säkerheten. Han/hon ska hålla sig uppdaterad om hur utrymning av kyrkan ska ske och var uppsamlingsplats är belägen. Kyrkvaktmästare bör då detta är möjligt finnas tillgänglig under hela begravningsgudstjänsten för att ansvara för säkerheten i kyrkan och sköta ljudanläggningen. Visning

kan ske i samband med begravningsgudstjänsten, dock ej efter att överlåtelsens moment ägt rum. I och med detta inträder gravfriden och kistan får inte längre öppnas. I normalfallet sker begravningsgudstjänsten med stängd kista.

#### Avsked i kyrka vid jordbegravning

Processionsbärning ingår alltid då gudstjänsten avslutas ute på kyrkogården. Släktingar och vänner till den avlidna bör uppmuntras/ges möjlighet att själva bära. I de fall de anhöriga valt att begravningsgudstjänsten (jord) skall avslutas i kyrka sker gravsättning utan processionsbärning. Ordningen för begravningsgudstjänsten följer då ordningen kremationsbegravning (avslutningsalternativ B i Den Svenska kyrkohandboken). Slutbön/Fridslysning sker då följaktligen i regel inne i kyrkan direkt efter de anhörigas avsked.

#### Gravsättning av urna

Anhöriga ska informeras om möjligheten att präst kan medverka vid gravsättning av urna som ett naturligt led i uppföljningen av begravningsgudstjänsten och av omsorg om de anhöriga. Anhöriga bör uppmuntras att själva ta ansvar och medverka vid gravsättningen.

#### Miljöhänsyn

Steneby pastorat har en miljöpolicy och vi arbetar för en hållbar utveckling och miljö. Ökad kunskap behövs kring i vilka situationer det är kyrkans respektive samhällets uppgift att medla. Anställda inom församlingen som arbetar med begravning skall erbjudas relevant utbildning, t.ex. inom begravningslagstiftningen och om hur vi möter sorg och sörjande. Samtal med syfte på att förbättra kommunikation bör föras mellan alla som berörs av begravningsprocessen, där man får utrymme att tala med varandra och hjälpas åt att utveckla sitt eget arbete, få ökad insikt om sin egen del i helheten, samt tillsammans utveckla verksamheten. Samverkansmöten ordnas en gång per år mellan församlingen och de på orten regelmässigt verkande begravningsentreprenörerna. Steneby pastorat företräds vid dessa samtal av kyrkoherden och kyrkogårds- och fastighetschefen, men vid behov och efter kyrkoherdens beslut kan även andra anställda medverka, t.ex. kyrkogårdspersonal, kyrkvaktmästare, expeditionspersonal, musiker, diakoner och präster.

#### Uppföljning

Denna begravningspastoral ses kontinuerligt över och revideras vid behov av kyrkoherden och kyrkogårds- och fastighetschefen. Lämplig tidsintervall är en gång per år.

**Svenska kyrkan** 

**STENEBY PASTORAT**